

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาคุณภาพของคนเป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะนำพาสังคมให้สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในโลกยุคปัจจุบัน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง นโยบายแห่งรัฐตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จึงได้กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษา อบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งมีการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงโดยจะต้องจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพในตัวคนให้สามารถปรับตัวให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ. 2544 : 1) ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาบุคลากรในทุกระดับทั้งที่เป็นผู้บริหารและในระดับปฏิบัติการถือเป็นหน้าที่หลักขององค์กร หรือหน่วยงานที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ องค์กรหรือหน่วยงานใดหากขาดการพัฒนาบุคลากรแล้ว ข่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพขององค์กรหรือหน่วยงาน กระทรวงศึกษาธิการในฐานะองค์กรที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา มีกลุ่มบุคลากรที่ต้องพัฒนา ซึ่งประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม คือ นักเรียน - นักศึกษา ครู - อาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา ในบรรดากลุ่มคนทั้ง 3 กลุ่มนั้น กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษา (วิเชียร ชิวพินาย. 2539 : 1) ดังนั้นบุคลากรที่จะต้องพัฒนาเป็นอันดับแรก คือผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของรัฐบาล

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยภายในที่บ่งชี้คุณภาพของโรงเรียนที่สำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : บทนำ) กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้บังคับบัญชา ดูแลและควบคุมการบริหารงานในโรงเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การจัดการศึกษาสามารถใช้ศิลปะหรือกระบวนการในการมีอิทธิพลเหนือผู้ปฏิบัติงานอื่น ๆ ในโรงเรียนให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย

ในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันเป็นกฎหมายแม่บทที่จะพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ผู้บริหารในยุคนี้จะเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ รุ่ง แก้วแดง (2541 : 278) เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพการสอนของครู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายในโรงเรียน เชลล์ (Chell. 2001 : 5) จะเห็นได้จากผลการศึกษาวิจัยในต่างประเทศ เช่น แฟลท์ (Chell. 2001 : 5 ; citing Flath. 1989. **The Principal as Instructional Leader.** p. 19) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญในการนำมาซึ่งความมีประสิทธิภาพภายในโรงเรียน ไฟน์ดลีย์ (Chell. 2001 : 5 ; citing Findley. 1992. **Effective Schools : The Roal of the Principal.** p. 102) พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีผลต่อความมีประสิทธิภาพภายในโรงเรียน เพอร์คีและสมิธ (สงบ ประเสริฐพันธุ์. 2543 : 14 ; อ้างอิงจาก Perkey and Smith. 1983. **Effective Schools.** p. 65-69) พบว่าโรงเรียนที่มีคุณภาพนั้นผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับ เชลล์ (Chell. 2001 : 5) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารก็พบว่า งานวิจัยจำนวนมากกล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการว่า เป็นบทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปรับปรุงคุณภาพนักเรียนอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ

จากความเป็นมาดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดตั้งสถาบันพัฒนาผู้บริหารขึ้น และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (เดิม) ได้ปรับปรุงพัฒนาและจัดแบ่งส่วนราชการเป็นกองนิติการและฝึกรอบรมเพื่อพัฒนาผู้บริหาร และเพื่อให้การพัฒนาบรรลุวัตถุประสงค์ เกิดประสิทธิภาพในการบริหาร และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูก็ได้กำหนดให้ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารต้องผ่านการฝึกรอบรมในหลักสูตรการพัฒนาผู้บริหารด้วย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 52 ที่บัญญัติไว้ให้กระทรวง ส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง

ถึงแม้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะผ่านการฝึกรอบรมตามข้อกำหนดดังกล่าวมาแล้วก็ตาม หลักสูตรดังกล่าวจะเน้นเฉพาะเรื่องงานในหน้าที่ของผู้บริหารเป็นสำคัญ ทำให้ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการ ทั้ง ๆ ที่ภาวะผู้นำทางวิชาการนั้นเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะช่วยให้การบริหารองค์การบรรลุวัตถุประสงค์และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 : 12) ได้กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการบริหารและจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จำนวน 175 เขต โดยกำหนดให้ลำดับที่ 162 เป็นเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ประกอบด้วยท้องที่ทุกอำเภอ ในจังหวัดอ่างทอง ให้เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง และมีประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง ให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 โดยกำหนดให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาที่โอนมาจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ และกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาใดตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เป็นโรงเรียนหรือสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้น โดยยกเว้นศูนย์การศึกษาพิเศษ สำหรับคนพิการและโรงเรียนสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ จึงทำให้มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง รวมทั้งสิ้น 170 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (เดิม) จำนวน 156 โรงเรียน และสังกัดกรมสามัญศึกษา (เดิม) จำนวน 14 โรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง เป็นหน่วยงานทางการศึกษาภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคปัจจุบัน ซึ่งมีโรงเรียนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 170 โรงเรียน สภาพปัญหาปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัดอ่างทอง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง. 2547 : 4 - 17) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีผลต่อการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรูคโอเวอร์ (ถวิล มาครเลิศม. 2544 : 127 ; อ้างอิงจาก Brookover. 1979. *Changes in school characteristics coincident with changes in student achievement.* East Lansing, MI : The Institute for Research on teaching.) เกี่ยวกับโรงเรียนที่มีผลสำเร็จสูงกับโรงเรียนที่มีผลสำเร็จต่ำ ยืนยันชัดเจนถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของโรงเรียน มีอิทธิพลต่อความคาดหวัง การสังเกตการสอนและการนิเทศการพัฒนาบุคลากรและสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษา และยังมี งานวิจัยของ แคมเบอร์ก และแอนดริว (Chell. 2001 : 12 ; citing Bambug and Andrew. 1990. *Instructional leadership, school goals, and student achievement : Exploring the relational between means and ends.* Boston, MA : Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association. p. 17 - 19) ยืนยันว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพทางวิชาการผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง

จากความสำคัญและความเป็นมาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ถ้าหากผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างเป็นระบบและเหมาะสม จะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถดำเนินกิจกรรมสนองตอบต่อนโยบายการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการอย่างมีประสิทธิภาพ อันหมายถึงการบรรลุเป้าหมายและนโยบายของการจัดการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาอีกด้วย และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยังไม่พบว่ามีงานวิจัยใดที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นในฐานะผู้วิจัยปฏิบัติงานด้านการศึกษา เห็นความจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาสามารถนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ไปพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ให้สามารถบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
3. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง

คำถามในการวิจัย

1. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการที่เหมาะสมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีความเหมาะสมเพียงใด
3. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีความเป็นไปได้เพียงใด

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะได้อุปแบบที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลาง
2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถประยุกต์รูปแบบการพัฒนาไปใช้กับผู้บริหารการศึกษาอื่น ๆ และนักบริหารทั่วไปได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

1.1.1 ประชากรในขั้นการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ที่มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานในหน่วยงานทางการศึกษาหรือในสถานศึกษามาแล้วรวมกันเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี

1.1.2 ประชากรในขั้นการตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบ มี 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐ จำนวน 170 คน และผู้ดำเนินการพัฒนา ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานนอกสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลาง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างในขั้นการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ที่มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานในหน่วยงานทางการศึกษาหรือในสถานศึกษามาแล้วรวมกันเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non probability sampling) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (พวงรัดน์ ทวีรัตน์. 2540 : 84) มีจำนวน 25 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างในขั้นการตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบ มี 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลาง กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane' (เห็นูแบ แสงแก้ว. 2541 : 61 ; อ้างอิงจาก Taro Yamane'. 1970. *Statistics : An Introductory Analysis*. p. 886) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 119 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และผู้ดำเนินการพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลาง จำนวน 25 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง

2. ประเด็นในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาและนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง โดยการศึกษาในรูปแบบครั้งนี้ ครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 หลักการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.2 จุดมุ่งหมายการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.3 เนื้อหาการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.4 ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

- 3.1 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
- 3.2 ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
- 3.3 ความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ภาพจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบได้ศึกษาและสังเคราะห์ขึ้นมาเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจง่ายขึ้น ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาหรือสิ่งที่ต้องพัฒนาและขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง

ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ศิลปะและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ในการสร้างอิทธิพลต่อบุคลากรในสถานศึกษา ให้ร่วมมือปฏิบัติงานไปสู่ความมีประสิทธิภาพทางการเรียนการสอน โดยผู้บริหารสถานศึกษานำความรู้ ทักษะ และเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการ มุ่งเน้นการเรียนการสอนจนนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารหน่วยงานนอกศึกษา หรือศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ ที่มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานในหน่วยงานทางการศึกษาหรือในสถานศึกษา มาแล้วรวมกันเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 10 ปี ซึ่งได้รับเลือกให้เป็นผู้พิจารณาและให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ที่ผู้วิจัยศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ที่เป็นของรัฐ

ผู้ดำเนินการพัฒนา หมายถึง ผู้บริหารหน่วยงานนอกสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์
นักวิชาการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา

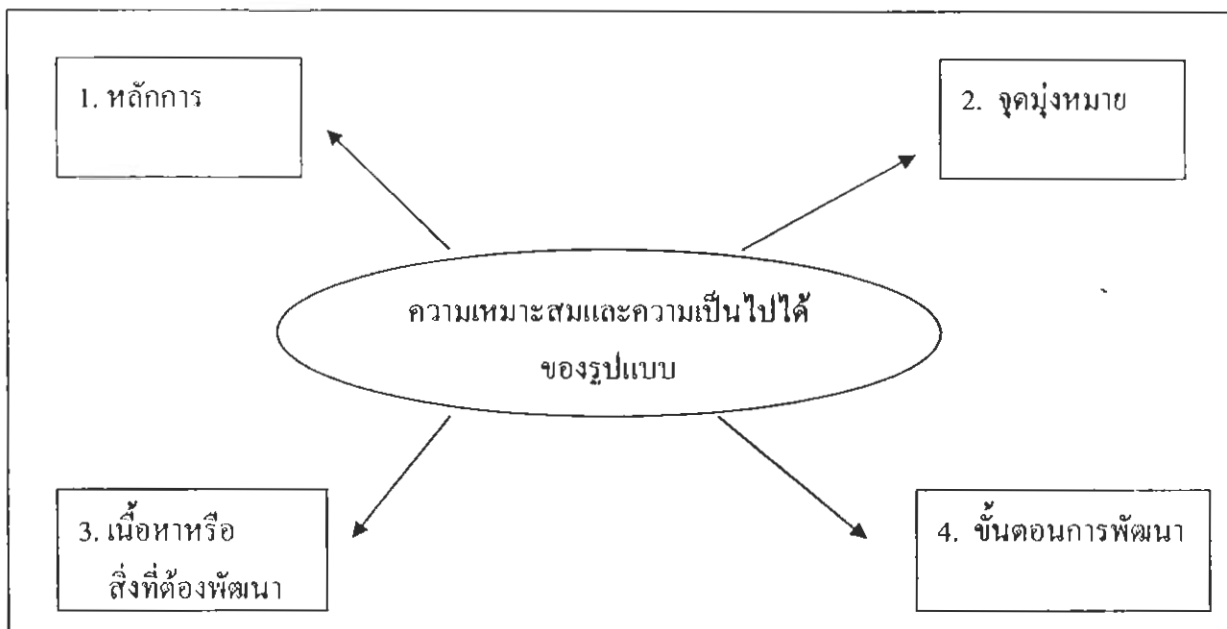
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา
ที่รับผิดชอบในการดำเนินงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอ่างทอง

ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง รายละเอียด
ของรูปแบบตามที่ระบุนั้นสอดคล้องตรงกันกับสภาพปัญหาและความต้องการของ สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง วัดค่าได้จากความคิดเห็นของเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา โดยใช้
แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง รายละเอียด
ของรูปแบบตามที่ระบุนั้นสามารถปฏิบัติจริงได้ภายใต้บริบทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง วัดค่าได้จากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ดำเนินการ
พัฒนา โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการ นักวิจัย ตลอดจน
แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จากนั้นนำมา
สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งรูปแบบมีส่วนประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ส่วน เพื่อนำ
รูปแบบมาตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบตามบริบทของสถานศึกษา
จากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ดำเนินการพัฒนา ดังแสดงใน
ภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินงานเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการเตรียมการ
2. ขั้นการสังเคราะห์รูปแบบ
3. ขั้นการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ
4. ขั้นการตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบ
5. ขั้นการสรุปผล

การดำเนินงานแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขั้นการเตรียมการ

1.1 ศึกษาค้นคว้า เอกสารเกี่ยวกับทฤษฎี หลักการและแนวคิดการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ขั้นการสังเคราะห์รูปแบบ

2.1 นำผลที่ศึกษาได้จากขั้นที่ 1 มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เกี่ยวข้องระหว่างองค์ประกอบแต่ละส่วนของรูปแบบ

3. ขั้นการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ

3.1 ให้ผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 25 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

3.2 นำรูปแบบที่ปรับปรุงแล้ว ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญนำไปตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

4. ขั้นการตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบ

4.1 ให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 119 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane' (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2541 : 61 ; อ้างอิงจาก Taro Yamane'. 1970. *Statistics : An Introductory Analysis*. p. 886) ที่นำมาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีวิธีการดังนี้ นำจำนวนโรงเรียนแต่ละอำเภอมาเทียบสัดส่วนร้อยละ เมื่อได้จำนวนแต่ละอำเภอแล้ว ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและใช้ผู้บริหารของโรงเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และผู้ที่ดำเนินการพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง จำนวน 25 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เป็นผู้ตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบ

5. ขั้นการสรุปผล

5.1 ปรับปรุงแบบสอบถามที่เกี่ยวกับรูปแบบที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง

5.2 สรุปและนำเสนอรูปแบบการพัฒนากภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง

5.3 อภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะจากการวิจัย